

Figyelő

GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP

MIT TAKAR AZ ÁLLVÁNYERDŐ?

Budapesten és a vidéki városokban is nagy ütemben folyik a tatarozás. A hároméves tervben 1 milliárd 700 millió forintot költenek a fővárosi lakóházak javítására. 1957-ben 2633, tavaly 2808 lakóházat újítottak fel.

Kora tavasz óta tovább folytatják a Lenin-körút épületeinek tatarozását — a November 7. tértől a Nyugati pályaudvarig. Ezzel az év végére — három esztendei munka eredményeként — befejeződik a Nagykörút megfiatalítása. De a munka nem ért véget a Nyugatinál. Sor kerül a Marx téri házak egy részének tatarozására is. Ugyancsak felújítják a Szent István körút arra soruló épületeit. A budai oldalon, a Mártírok útján egészen a Keleti Károly utcáig emelkedik majd állványerdő. Buda déli részén a Bartók Béla út tatarozása szerepel az idei programban. Átellenben a pesti oldalon a Tolbucsin körút házeit csinosítják. Megújul 1959-ben a Baross tér is: valamennyi arra megérett épületét rendbehozzák. A Thököly úton szintén új köntösbe öltöztetik a házakat, egészen a Hernád utcáig. A mellék útvonalakon is sok szép épületet újítanak fel, teljesen vagy részben. S a vakáció idején az iskolák is tovább szépülnek. A szünetet a budapesti kerületi tanácsok a tanintézetek rendbehozatalára használják fel, több mint 20 millió forintot költenek felújításokra, karbantartásokra.

Különösképpen fontos ez, ha meggondoljuk: milyen hatalmas összegeket fordít az állam a tatarozásra. A rendelkezések szerint a tatarozásra kerülő házakban úgyszólván a festésen kívül mindent megjavítanak az állam költségére. A lakóházat olyan állapotba hozzák, hogy a lakás lényegében újnak számít — legalábbis olyan értelemben, hogy minden hibát kijavítanak benne. Természetes, hogy nem engedhető meg e nagy érték herdálása, a lakások rongálása.

A tatarozás üteme tehát soha nem tapasztalt méreteket ölt. Önként adódik a kérdés: milyen eredményeket és milyen hibákat takar a fővárosi állványerdő?

Mindenekelőtt nézzük a határidőket.

Az ÉM. 23-as vállalata 1959 május elején kezdte el a Szent István körút 16. sz. ház tatarozását, s a homlokzat máris frissen festve szépíti az utcaképet. A

Megszépülve bontakoznak ki az állványerdőből a Körút megfiatalított házai

18-as számú házat június közepén adták át, tíz nappal a kitűzött határidő előtt. A fővárosi tanács végrehajtó bizottsága a közelmúltban megsejtelte a budapesti tatarozást. A jelentésből kiténik, hogy a határidők zömét megtartják az építő vállalatok. Néhány lemaradás azonban rengeteget ront a tatarozás összképén.

A Fő utca 8. sz. hatemeletes öreg házat például 1957 óta „tatarozzák”. Kívülről már kezd alakulni a ház formája, de belül mállott vakolatkupacok, törmelékhegyek éktelenkednek. S ez még csak a kisebbik baj. Az egyik tavaly májusban újjáépített lakás mennyezetét hatalmas gerendák támasztják alá, a falak megrepedeztek, úgyhogy hamarosan ki kell cserélni a födémét. Az építők a létszámihiányra hivatkoznak, a kerületi ingatlankezelő vállalat pedig hallgat. S mindez 20 család nyugalmába kerül!

A mintegy nyolcezer főnyi munkással dolgozó fővárosi építőipar termelési tervének értéke meghaladja a 480 millió forintot. A gazdasági élet szakemberei a megmondható, hogy nem egészséges e számok között ez a nagy aránytalanság: a teljesítőképesség és a termelési érték közötti hézagból ugyanis a Fő utcaihoz hasonló esetek születnek. S ehhez nyomban hozzá kell tenni, hogy a tanácsi építőipari vállalatok az 1930-ra előirányzott 500 millió forintos termelési tervet öt esztendő alatt fokozatosan 620 millió forintra akarják emelni. A számok tehát — amennyiben nem dolgozzák ki időben a tanácsi építőipar fejlesztési tervét, a kapacitás kihasználásának új formáit, stb. — egyre inkább eltávolodnak egymástól és annak a tatarozás vallhatja a kárát.

Az új házak építkezésének rendje: alulról felfelé. A tatarozásnál éppen fordítva van a dolog. S ez a „felülről lefelé” elv bizony bővebb elemzést érdemel.

Majdnem minden járókelő szóvateszi manapság, hogy az új színbe öltözött körúti házak olyanok, mintha díszbe öltözött mennyasszony állna ott — meztitláb. Az első emeletig — az esetek

többségében — ütött-kopott falak, rikító cégiablák és feliratok csúfítják az épületeket. A tatarozás kezdetekor még úgy volt, hogy a házak földszinti részét a kereskedelemnek kell rendbehozni. A fővárosi tanács egy későbbi határozata szerint azonban a homlokzatok helyreállításával egyidőben kell építeni a portálokat is.

Ez a határozat mindmáig nem valósult meg. Már régebben elkészült a Royal Szálló felső homlokzati része; nyugodtan ki lehetne alakítani a portált is. De — csakúgy, mint a Vigzínház esetében — késik az illetékesek döntése: még mindig csak a „milyen legyen?” kérdésnél tartanak. Egy szó mint száz: a portálépítés hónapok óta vontatottan folyik. A fővárosi tanács vezetői elismerik, hogy a portálépítés valóban messze mögötte kullog a sortatarozásnak, de — amint mondják — semmit sem tehetnek, mert a portálkészítő üzemek nem tudják követni a tatarozás jelenlegi tempóját. Ebben a kérdésben az Építésügyi Minisztérium kollégiumának kellene határozni: mégpedig arról, hogy milyen módon lehetne bővíteni a jelenlegi portálkészítő üzemek kapacitását, vagy miként lehetne — akár más beruházások rovására is — új portálkészítő üzemeket létesíteni. Más különben esztendő múlva is csúnya foltok lesznek a fővárosi sortatarozáson.

Hasonló problémák jelentkeznek az árkádépítésekénél. Azok, akik annak idején az ismeretes árkád-vitában az építést javasolták, büszkék lehetnek a már meglévő szakaszokra. Azzal azonban senki sem büszkélkedhet, hogy néhány árkád majdnem teljesen készen maradt félbe és a befejezés hónapok óta késik.

A főváros új arculatának kialakításában fontos szerepet kaptak a kerületi házkezelőségek.

A XIII. kerületi házkezelőség például éppen azért nyerte el a fővárosi tanács vándorzásjelát és a vele járó élüzem címet, mert tevékenyen segítette, ellenőrizte a kerületi tatarozási munkát. Ez a kerület egyébként 45 ezer bérlemény gazdája. A fővárosi terv előírása szerint

- A tömegcikkipar átszervezésének tapasztalatai
- Verseny az USA-val
- A lakásbérleti jog átruházásáról
- Rendezték a tanfolyami óradíjakat

tavaly 27 épület teljes tatarozásáról indoskodott, miközben — saját erőből — 2500 bérlemény részleges renoválását fejezte be. A házkezelőség „motorja” a kiszista brigád a 17-es körzetben. Alig egy esztendeje, hogy az itt dolgozó fiatalok mintegy 4200 bérlemény karbantartására szövetkeztek. S ma már az a legnagyobb örömük, hogy a hónapról hónapra visszatérő panaszok zöme megszűnt, helyükbe lépett a megelőző karbantartás, és akik még tegnap a háztető renoválását szorgalmazták, ma már az udvarokon levő virággyak bekerítésére kéri a körzetet.

Említést érdemel az a mozgalom is, amely az V. kerületben született. Itt a népfrentbizottság kezdeményezésére a kerület műszaki értelmiségének egy része — hatvan építész és ugyanannyi gépészmérnök — társadalmi munkában felülvizsgálja a kerület mintegy 800 lakóházának állagát és felszerelését. Az összegyűjtött eredményeket azután eljuttatják a házkezelési igazgatósághoz, amely megbízható adatok birtokában elkészítheti a távlati felújítási, karbantartási és tatarozási tervet. Több más budapesti házkezelőség is foglalkozik hasonló tervvel.

S ha már itt tartunk, érdemes felvetni egy olyan kérdést, amely ugyan csak közvetve tartozik a tatarozási programhoz, mégis ettől függ leginkább a lakóházak állagának megóvása.

A tatarozás mai ütemével ugyanis egy évtized alatt fél évszázad mulasztását lehet — és kell is — pótolni. A házak bérleti, a lakók azonban nem mind tekintik magukénak az otthon. Sajnos, erre nagyon sok példa akad szinte minden kerületben, minden utcában és minden házban. Annakidején a napilapok élehangú cikkeiben ítélték el a hanyag bérlelőket, akik ahelyett, hogy csinosítanak, inkább tönkreteszik a lakást. Egy-két esetben, helyesen, kilakoltatták, megbüntették, vagy a lakás rendbehozására kötelezték a szóbanforgó teközlőket. De a rendszeres ellenőrzés és felelősségrevonás még mindig várat magára.

Közben már idén készülnek a jövő esztendei tatarozás részletes, összehangolt tervei. Eszerint 1960-ban folytatják a főútvonalak házainak tatarozását — befejezik a Körút, Mártírok útja, Attila utca stb. munkálatait, elkezdik például a Múzeum körút, Bajcsy-Zsilinszky út tatarozását. Emellett a jövő évtől kezdve az eddignél nagyobb ütemben látnak hozzá a mellékutcaik arra rászorult házainak tatarozásához is. Az idén készülő terv keretében összeírják melyik mellékutcai lakóház korszerűsítését kezdik el.

Eppen most, a tatarozás finisében indokolt ennek a kérdésnek a felvetése és egy esetleges rendelkezés meghozatala. Mert hiába a legnagyobb áldozat és munka, ha néhány esztendő múlva újra megkoptak szép fővárosunk házai.

A „meztitláb” Royal Szálló

(Foto: Bohanek)